УДК 37.0(09)(477)

ІЛЬГОВА А.О.
студентка, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
ПАЗЄЄВА Г.М.
к.е.н., доцент кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

СТАНОВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

Модернізація дошкільної освіти у сучасних умовах розвитку нашого суспільства полягає передусім у забезпеченні високої якісної роботи дошкільних навчальних закладів. Вирішення відповідальних завдань сьогодення дитячих закладів можливе за умови творчого осмислення багатогранного і складного процесу розвитку суспільного дошкільного виховання в Україні, глибокого аналізу, узагальнення, правильної оцінки пройденого шляху. Досліджуючи проблему з історичного погляду виявлено прогресивні педагогічні надбання, які допомагають глибше усвідомити сучасний стан українського дошкілля, що сприяє точнішому прогнозуванню майбутнього, визначенню перспективних шляхів розвитку дошкільної освіти в Україні.

Проблеми становлення суспільного дошкільного виховання в Україні розглянуті у наукових працях С. Амбрамсона, Л. Батліна, Т. Головані, М. Мельничука, З. Нагачевської, В. Сергеєвої, І. Улюкаєвої та ін. Аналіз праць названих авторів дає підстави зробити висновок, що період кінця XIX – початку XX ст. відіграє важливу роль у становленні суспільного дошкільного виховання в Україні і потребує спеціального вивчення.

На підставі наукових публікацій, періодичних видань було класифіковано суспільні дитячі заклади залежно від їхнього призначення і функцій. Охарактеризуємо представлені типи суспільних інституцій відповідно до їх розвитку. Дитячі садки призначалися для виховання дітей від 3 до 7 років.

Вони відкривалися приватними особами чи філантропічними громадсько-педагогічними товариствами і поділялися на дві групи:

1) платні приватні дошкільні установи;

2) безплатні народні дитячі садки.

Дитячі платні садки - засновувалися за ініціативою приватних осіб і об'єднували 15–20 дітей на порівняно нетривалий час – 4–6 годин. Вони призначалися для виховання дітей від 3 до 7 років. Призначення платних приватних дошкільних установ полягало у всебічному вихованні дітей на громадських засадах, яка охоплювала дітей забезпечених батьків [1].

До групи платних дошкільних установ відносились і сімейні дитячі садки, як їх ще називали, сімейні групи. Вони об'єднували до 10 дітей для спільних ігор та занять протягом 2–4-х годин. Сімейна група організовувалась у помешканні заможної родини, де була відповідна кімната. Батьки спільно купували необхідний матеріал для занять та ігор, планували роботу групи [2].

Навчально-виховний процес забезпечували всі матері по черзі, одна з матерів чи запрошений за плату вихователь.

Сім'я протягом багатьох століть була основною інституцією, яка здійснювала дошкільне виховання своїх дітей. Перші дошкільні заклади, як самостійні навчально-виховні установи особливого типу, виникли в Україні тільки у XIX столітті. Платні дошкільні установи почали діяти в Україні з 40-х років XIX ст. За даними дослідження академіка М. Стельмаховича [4, 5], перший дитячий садок був відкритий у Полтаві 1839 р..

У монографії професора І. Чувашева [5, 155] зазначені перші приватні заклади для дошкільнят в Україні. Це дитячий садок Ільїна і Зарудного у м. Миколаєві та дитячий садок у м. Одесі, створений у 1866 р. [4, 5]. А в Києві у 1871 р відкривають дитячий садок сестри Марія і Софія Ліндфорс (згодом Софія Русова видатна українська діячка в освітній справі) [3, 25].

Активний процес відкриття та функціонування приватних дитячих садків активізувався на початку XX ст. З початком другого десятиріччя XX ст. все частіше приватні особи проявляють ініціативу щодо створення дошкільних закладів. Головною особливістю приватних закладів було те, що заняття в них – приватні уроки, бесіди, розповіді вихователя, вправи спрямовувалися на розумовий розвиток дітей, проводилася робота з навчання дітей грамоти, лічби, іноземних мов.

Користь платних дитячих садків визначалась:

- по-перше, можливістю дітей із заможних родин отримати основи громадянського виховання – вміння спілкуватися, домовлятися, поступатися один одному, спільно організовувати діяльність;
- по-друге, організацією спеціальної підготовки дошкільнят до навчання в школі – вивчення грамоти, математики, знайомством з оточуючим, природою, художньою літературою;
- по-третє, тісною взаємодією дошкільної інституції з родиною у вихованні найменших громадян країни, оскільки батьки, здебільшого матері, брали безпосередню участь у забезпеченні діяльності, обладнанні, плануванні роботи сімейної групи чи приватного дитячого садка.

Проте в організації діяльності дитячих садків, були суттєві недоліки:

- вони відкривались і діяли лише завдяки зусиллям передової інтелігенції країни, не знайшовши підтримки у державних структур;
- у зв'язку з недостатньою кількістю, дитячі садки не задовольняли потреб суспільства, охоплювали незначну частину дошкільників України;
- без державних дотацій заклади відчували труднощі в обладнанні приміщень і ділянок, в матеріальному забезпеченні педагогічного процесу;
- значний вплив на зміст роботи дитячих садків мала загальновідома методика Ф. Фребеля що гальмувала запровадження дійсно народних елементів у практику роботи дошкільних закладів.

У цілому ж система дитячих закладів кінця XIX – початку XX ст. характеризується різноманітністю, різнотипністю, наявністю специфічних завдань та методів роботи кожної її ланки. Виходячи з вищесказаного ми

бачимо що дитячі садки як суспільно-виховні заклади приживалися дуже важко, відкривалися повільно, а кількість їхня була незначною.

Список використаних джерел:

1. Кислова Л., Воротнікова Г. Київське товариство народних дитячих садків // Дитячий садок. – 2009. – № 2. – С. 8–12.

2. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X – поч. XX ст.): Нариси. – К.: Рад. школа, 1991. – 380 с.

3. Русова С. Мої спомини. – Львів: видавнича кооператива «Хортиця», 1937. – К.: «Україна-віта», 1996. – 208 с.

4. Стельмахович М. Плекаймо наше українське дошкілля // Дошкільне виховання. – 1996. – № 1. – С. 4–5.

5. Чувашев И. Очерки по истории дошкольного воспитания в России (до Великой Октябрьской социалистической революции). – М.: Учпедгиз, 1955. – 371 с.